

PARADIGMA DE STUDIU A VALIDITĂȚII AUTORITĂȚII PEDAGOGICE ÎN DEZVOLTAREA PERSONALĂ A ELEVILOR

*Neacșu Elena Lucreția, profesor, psiholog
Colegiul Național „Alexandru Odobescu”, Pitești, România
doctorandă, UPS „Ion Creangă” din Chișinău*

CZU: 37.013:373.017

Abstract

The paradigmatic representation of the concept of pedagogical authority is validated in the present study through the set of theories which explains the starting point in the operationalization of the concept, in conjunction with the establishment of correlations regarding the personal development of students, capitalizing on various areas of human knowledge: the theory of self-efficacy (Albert Bandura); the theory of obedience to authority (Stanley Milgram); behavioral and conditioning theory- beyond freedom and dignity (B. F. Skinner).

Key-words: pedagogical authority, personal development.

Ca agent al acțiunii educative instituționalizate, M. Călin consideră *profesorul* obiectul unor investigații mixte: pedagogice, psihologice, psihosociale și axiologice. Sunt perspective care prin particularitățile și scopurile lor, definesc împreună dimensiunile *profesionalismului cadrului didactic*, în speță gradul în care un profesor stăpânește un quantum de priceperi individuale care să-l angajeze într-o creștere și o dezvoltare continuă ca profesionist, performanța pe care să o atingă în acțiunea educativă (în accepțiunea de ceea ce face ca profesionist în profesia lui) și *eficiența profesorului* (în înțelesul de efect pe care îl are performanța sa asupra dezvoltării comportamentului)” [3, p. 178].

Teoria generală a educației, prin funcțiile sale, urmărește atingerea finalităților pedagogice propuse la nivel național prin legea 1 a educației naționale, care definește „*idealul educațional* al școlii românești constă în *dezvoltarea liberă*, integrală și *armonioasă a individualității umane*, în *formarea personalității* autonome și în asumarea unui sistem de valori care sunt necesare pentru implicarea și *dezvoltarea personală*, pentru dezvoltarea spiritului antreprenorial, pentru participarea activă în societate, pentru incluziunea socială și pentru angajarea pe piața muncii” (art. 2 alineat (3), Legea nr. 1 a educației naționale) [10].

Prestigiul de care se bucură profesorul ca specialist, prin cunoștințele și calitățile sale de om, îi definesc *autoritatea*, asigurându-i *statutul de personalitate umană*, construită din cele două tipuri de autoritate a profesorului: *autoritatea epistemică și autoritatea deontică* (după M. Călin) [3].

Autoritatea epistemică este dată de statutul profesorului ca specialist într-un domeniu de cunoaștere, care știe, care stăpânește domeniul pe care îl predă, *autoritatea deontică* este asigurată de statutul profesorului în calitatea sa de conducător al acțiunii educative pe care o conține și o realizează. În epistemologia pedagogică, L. Cuznețov face referință la importanța distincției de *limbaj factual al cunoașterii educației* (limbajul observației și al experimentului pedagogic), *limbaj teoretic* (limbajul conceptualizărilor pedagogice) și *limbaj metateoretic* (limbajul analizei semantice, epistemologice și logice a rezultatelor activității de cunoaștere), concepte care validează științific autoritatea epistemică a cadrului didactic și se vor regăsi în variabilele cercetării experimentale [6, p. 36].

Personalitatea cadrului didactic reprezintă rezultatul procesului de dezvoltare profesională și asigurarea statutului de autoritate în domeniu, în condițiile conjugării celor trei

variabile stabilite de J. M. Bochenski, 1992: *purtătorul autorității; subiectul autorității și domeniul autorității* [2, p.18].

Asigurarea calității în procesul de pregătire profesională a cadrelor didactice este direct condiționată de sistemul principiilor, normelor, regulilor în domeniu, cu alte cuvinte, de normativitatea cadrului de referință. Acest sistem, proiectat, cunoscut și respectat de către actorii decidenți și practicieni ai domeniului, reprezintă contextul normativ de construire a autorității epistemice și deontice, validat de *capacitățile* cognitive, afective, motivaționale și manageriale care interacționează cu *trăsăturile de personalitate*, conferindu-i acestuia calitățile necesare pentru asigurarea dezvoltării personale ale elevilor, argument invocat de L. Sadovei [11, p. 66].

Dezvoltarea personalității adolescenților / liceenilor privită ca finalitate pedagogică de tip proiect, prin idealul pedagogic, se poate raporta la relațiile cauzale dintre actorii implicați în educație – în sens larg, iar în sens restrâns, între relațiile la nivelul instruirii / procesului de învățământ, între educabil și educator, respectiv cadrul didactic.

Educația morală – componentă majoră a procesului de învățământ, este acea dimensiune a educației prin care se urmărește formarea și dezvoltarea conștiinței și conduitei morale a personalității umane. Paradigma contemporană a educației morale îmbină cunoașterea (morală) cu acțiunea (morală) în procesul formării profilului moral al personalității (Crețu, 1999).

Prin valorificarea teoriilor cu privire la validitatea autorității pedagogice în dezvoltarea personală a elevilor amintim ca puncte de reper:

A. teoriile care se pot valorifica în abordarea Autoritatea Pedagogică = AP

a. teoria – autoeficacității, Albert Bandura

Convingerile oamenilor cu privire la capacitatea lor de a materializa anumite scopuri sunt deseori decisive pentru ceea ce ajung să realizeze, în cele din urmă [1, p. 52].

b. teoria – obedienței în fața autorității, Stanley Milgram

Conștientizarea tendinței naturale de a ne supune autorității poate diminua șansa de a executa orbește orice sarcini care se opun conștiinței noastre [1, p. 350].

c. teoria – dincolo de libertate și de demnitate, B. F. Skinner

Oamenii sunt personalități modelate de mediul lor înconjurător – dar au și capacitatea de a ajusta sau de a crea noi medii [1, p. 464].

B. teoriile care se pot valorifica în abordarea Dezvoltării Personale

a. teoria – dincolo de libertate și de demnitate, B. F. Skinner.

b. teoria – a deveni o persoană, Carl Rogers.

O relație sau o interacțiune autentică este una în care poți să fii tu însuși și în care cealaltă persoană îți vede foarte clar potențialul” [1, p. 428].

Paradigma studierii validității autorității pedagogice în dezvoltarea personală a elevilor este posibilă doar prin conceptualizarea manifestării autorității pedagogice și efectele sale asupra dezvoltării personale a elevilor, astfel:

Autoritatea pedagogică sintetizează trei calități fundamentale ale educatorului, determinate colectiv și individual, psihologic și social:

- *Competența* – statutul profesional îndeplinit printr-o multitudine de roluri: profesor de specialitate, profesor diriginte, profesor consilier, manager școlar, profesor metodist, profesor mentor, profesor cercetător etc.
- *Popularitate* – obținută în contextul comunității profesionale, reflectată direct și indirect în cadrul organizației sociale de referință, afirmată local, teritorial, național, internațional.

- *Prestigiul* – rezultatul sub forma unor resurse și valori sociale ale capacităților naturale ale profesorului, oglindite la nivelul la nivelul organizației școlare [2].

În sistemele de învățământ moderne și postmoderne, autoritatea pedagogică coroborată cu puterea pedagogică conduc la reliefarea și perfecționarea acestor calități fundamentale, anterior prezentate, implicând diferite note caracteristice:

- *interdependența* relativă dintre autoritatea pedagogică și relațiile directe și indirecte cu educabilii;
- *dependența* autorității pedagogice de calitățile individuale ale cadrului didactic manifestate atât în plan formal și nonformal, cât și în plan informal [2].

Din perspectiva necesității acestei *autorități pedagogice* în actul educational, în sens larg, se oglindește întreaga educație pe trepte, discipline și forme, iar, în sens restrâns, privind spre problematica propusă discuției, se are în vedere necesitatea și beneficiul acestei autorități pedagogice care conduc către o cât mai eficientă *dezvoltare personală* a copilului / elevului.

Filosoful american John Dewey relevă faptul că lecția cea mai grea pe care un copil o are de învățat este lecția vieții. Dacă nu reușește la această lecție, nu există știință care s-o înlocuiască. Părinții sunt cei dintâi dascăli ai copilului lor, pentru că ei îl cunosc cel mai bine încă din prima zi de viață, interacționează și comunică constant, sunt primul model al acestuia urmat de dascăli, apoi de prieteni.

Dezvoltarea personală este procesul personal și continuu, prin care ne schimbăm în mai bine pe noi înșine, cu fiecare zi. Nu ne-am născut perfecți și nici învățați, putem însă să depunem un efort pentru a dobândi autocunoaștere, abilități și comportamente noi, pentru ca viața noastră personală și profesională să fie mai împlinită. Bineînțeles că fiecare dintre noi ar trebui să știe cel mai bine ce își dorește de la viață și ce are nevoie pentru a-și îndeplini dorințele. Pe parcursul vieții dobândim multe cunoștințe și abilități, învățăm la școală, acasă și în cercul de prieteni.

Conceptul de *dezvoltare personală* s-a dezvoltat și în limba română, fiind impulsionat de o serie de cărți de specialitate din literatura internațională. *Dezvoltarea personală* începe cu înțelegerea și cunoașterea de sine, a valorilor personale și a pasiunilor pe care le urmăm de-a lungul vieții. *Dezvoltarea personală* ne învață cum să creăm o schimbare de durată în noi înșine și cum să ne ajutăm pentru a ne atinge obiectivele propuse și stilul de viață dorit.

Printre cele mai importante aspecte care stau la baza personalității celui care va realiza dezvoltarea personală a educabilului (atât cadrul didactic, cât și elevul), se numără atitudinile, precum: acceptarea necondiționată, empatia, congruența, colaborarea și abilitățile, ca: ascultarea activă, observarea, focalizarea, confruntarea, furnizarea de informații.

Dezvoltarea personală este o urmărire conștientă a unei „creșteri” personale prin extinderea conștiinței de sine, a cunoașterii și a îmbunătățirii permanente a abilităților personale.

În realizarea acestui demers – *dezvoltarea personală*, în special în perioada adolescenței, este necesar să se țină cont și de diversitatea caracterelor în formare, astfel trebuie să adaptăm din ce în ce mai mult educația la varietatea naturilor individuale: nu pot fi tratați în mod identic un impulsiv și un visător, un pasionat și un flegmatic. De aici decurge necesitatea cunoștințelor de caracterologie pentru a stabili cărui tip aparține fiecare elev. Grijă principală este să adaptăm acțiunea educativă la o realitate caracterială care este infinit de vastă. Nu este prea mult să afirm că sistemul nostru de educație face actualmente deosebit de anevoioasă această adaptare la caracterul fiecărui tânăr.

În determinarea interacțiunii autorității pedagogice asupra dezvoltării personale a liceenilor se urmăresc aspecte precum:

- a. particularităților liceenilor în contextul școlar, relațiile cauzale cu autoritatea pedagogică și
- b. determinarea particularităților profesorilor care determină / au rol important în dezvoltarea personală a liceenilor.

a. M. Debesse realizează periodizarea dezvoltării psihice utilizând criteriu activitățile în jurul cărora se organizează comportamentul dintr-o anumită perioadă, astfel 16-20 de ani reprezintă vârsta entuziasmului juvenil care cunoaște o diversificare pe sexe și o îmbogățire a intereselor, o afirmare a personalității în toate direcțiile. *Este etapa exaltării juvenile pe care educația culturală trebuie să o lumineze, să o regleze, să o umanizeze* [7, p. 103].

b. personalitatea profesorului poate fi analizată prin prisma premiselor necesare alegerii unei asemenea profesii și prin prisma pregătirii propriu-zise pentru exercitarea ei. Primul aspect se referă la calitățile aptitudinale ale profesorului, iar cel de-al doilea, la cultura sa, rezultat al pregătirii și experienței acumulate, al formării unor trăsături de personalitate. Cultura profesorului este rezultatul educației și pregătirii sale. Componentele ei sunt cultura generală și filosofică, cultura de specialitate și cultura psihopedagogică.

Criteriile și indicatorii în cadrul cercetării sunt determinați în funcție de influența pe care o are *autoritatea pedagogică* asupra formării personalității liceanului la nivel de:

1. *competența epistemică*, prin repertoriul de cunoștințe în domeniul cunoașterii profesat, noutatea și consecința acestora asupra comportamentului elevilor;
2. *competența operațională*, prin capacitatea de utilizare și producere de informație de către profesor, în vederea creării unei performanțe comportamentale a elevilor adecvată și finalităților educației, dar și măsurarea corectă a rezultatelor atinse în acțiunea educativă cu elevii pentru dezvoltarea personală;
3. *competența de comunicare*, prin inițierea și declanșarea actului comunicării cu elevii, combinarea diverselor aspecte ale canalelor de transmitere și decodificare a mesajului – calea verbală și nonverbală cu particularitățile lor specifice de expresivitate și stăpânirea de către profesor a anumitor atribute fiziologice și psihice spre a se face înțeleș;
4. *a. cunoașterea influenței* pe care o are autoritatea pedagogică asupra formării personalității liceanului: în funcție de:
 - competență – capacitatea cognitivă și pedagogică
 - popularitate – individualitatea personală
 - prestigiu – imaginea de sine*b. reglarea interacțiunilor între autoritatea pedagogică și dezvoltarea personală:*
 - dezvoltarea personală a profesorului conduce la dezvoltarea personală a elevului
 - context favorabil dezvoltării personale a liceanului.

BIBLIOGRAFIE

1. BUTLER - BOWDON, TOM. *50 de clasici – Psihologie*. București: Editura Litera, 2019.
2. BOCHENSKI, J. M. *Ce este autoritatea?* București: Humanitas, 1992.
3. CĂLIN, M. *Teoria și metateoria acțiunii educative. Reconsiderare, adăugiri și demersuri*. București: Aramis, 2004.
4. CRISTEA, S. *Dicționar de termeni pedagogici*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1998.
5. CRISTEA, S. *Pedagogie pentru pregătirea examenelor de definitivat, grad didactic II, grad didactic I, reciclare*. Pitești: Editura Hardiscom, 1996.
6. CUZNEȚOV, L. *Filosofia și axiologia educației*. Chișinău. Primex-Com S.R.L., 2017.

7. DEBESSE, MAURICE. *Etapele educației*. București, EDP, 1981.
8. JINGA, IOAN; ISTRATE, ELENA. *Manual de pedagogie*. București: Editura ALL, 2008.
9. JOIȚA, ELENA; ILIE, V., VLAD, M.; FRĂSINEANU, E. *Pedagogie și elemente de psihologie școlară*. București: Editura Arves, 2003.
10. Legea nr. 1 educației național
https://www.edu.ro/sites/default/files/fi%C8%99iere/Minister/2017/legislatie%20MEN/Legea%20nr.%201_2011_actualizata2018.pdf (vizitat: 10. 03. 2020).
11. SADOVEI, L. Cultura normativă a carierei pedagogice. În: *Inițiere în cariera profesională*. Chișinău: S.n. Tipogr. UPS „Ion Creangă”, 2013.

**ARGUMENTE TEORETICE ȘI METODOLOGICE
 ALE EDUCAȚIEI FIZICE LA NIVELUL PARTENERIATULUI
 ȘCOALĂ - FAMILIE - COMUNITATE**

*Neacșu Ioan Cristian, profesor educație fizică și sport
 Școala Gimnazială „Mihai Eminescu” Pitești, România
 doctorand, UPS „Ion Creangă” din Chișinău*

CZU:796.011.3:37.018.1/2

Abstract

The option of theoretical and methodological argumentation of physical education, as a general dimension of education, is justified by the influences of the social field of the school-family-community partnership. The following study reflects the plan of evolution of the main concepts, depending on the characteristics of the socio-historical stages, with the determining role both in the educational community and in the formation, development and permanent integration of the student. References to the objectives and functions of physical education create openings for the design of the pedagogical model for ensuring physical education at the level of the school-family-community partnership.

Key-words: physical education, school – family – community partnership.

Educația fizică este o componentă indispensabilă a educației, care urmărește dezvoltarea armonioasă și normală a organismului, asigurând *dezvoltarea unei personalități integre* din măsurile privind dezvoltarea fizică armonioasă și menținerea unei stări optime de sănătate, pentru toate categoriile de populație.

Realizarea unui echilibru rațional între efortul intelectual obligatoriu, pretins, ca cerință nouă pentru elev, și nevoia de mișcare, recreere și joacă reprezintă suportul pe care se bazează *procesul de devenire umană*, consolidat de *finalitățile educației fizice*, subordonând pregătirea pentru muncă și viață.

Înșușirile reunite în conceptul de personalitate se caracterizează printr-o stabilitate relativă, reflectată în manifestările noastre comportamentale, în atitudini, în modul nostru de gândire. În diferite situații de viață sau pe parcursul devenirii în timp, aceste însușiri asigură personalității continuitatea și identitatea, menționează Allport A. [1, p. 78].

În „Filosofia și axiologia educației”, Cuznețov L. evidențiază faptul, că „funcțiile educației determină și orientează *esența și rosturile activității de formare-dezvoltare a personalității*, fie că la nivelul unei instituții concrete, fie că la nivelul întregului sistem. Funcțiile educației au un caracter obiectiv și sunt transpuse în practica socială prin acțiunile pedagogice, proiectate în corelație cu finalitățile educației, care au un caracter subiectiv, în sensul că sunt elaborate periodic în baza deciziilor macrostructurale de către organismele de stat generatoare de politică a educației și deciziilor de tip microstructural, la nivelul instituției de învățământ” [8, p. 42].

Idealul educației fizice, ca de altfel și al celorlalte activități motrice fundamentale din domeniu, trebuie să fie întotdeauna în concordanță cu idealul general educațional al societății. În